

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์สองประการคือ ประการที่หนึ่ง เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลที่กระจายทันตแพทย์สู่ชุมชนระดับจังหวัดและอำเภอ ประการที่สอง เพื่อลดปัญหาความเจ็บป่วยในช่องปากของประชาชนท้องถิ่นภาคใต้ด้วยวัตถุประสงค์ทั้งสองประการ คณะทันตแพทยศาสตร์ริเริ่มโครงการจัดตั้งคณะฯ ใน พ.ศ.2523 และเปิดสอนนักศึกษารุ่นแรกในปีการศึกษา 2526 จำนวน 10 คน จากนั้นได้รับนักศึกษาเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งปัจจุบันนี้คณะทันตแพทยศาสตร์รับนักศึกษาได้ปีการศึกษาละ 50 คนโดยมีภารกิจหลัก 4 ประการ คือ (ซีระ สุมิธวรรณ : 2530 : 35)

1. การผลิตบัณฑิต
2. การค้นคว้าและวิจัย
3. การบริการวิชาการ
4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

เมื่อพิจารณาภารกิจหลักทั้ง 4 ประการแล้ว จะเห็นว่าหน้าที่การผลิตบัณฑิตหรือการสอนเป็นหน้าที่หลักประการสำคัญประการแรกที่คณะทันตแพทยศาสตร์ ได้ทุ่มเทให้ความสำคัญ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ร้อยละ 84 ไม่มีประสบการณ์ด้านการเป็นอาจารย์ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : 2535:112) แต่ได้รับการศึกษาในสาขาอื่น เช่น สาขาทันตแพทย์ แพทย์ เภสัช และพยาบาล เมื่อภาระหน้าที่หลัก คือ การสอน จึงจำเป็นที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องวิธีการสอน วิธีการวัดผล ประเมินผลตลอดจนเทคนิคการสอน เทคนิคการให้คำปรึกษา ฯลฯ

จีจิตร ศรีธำณ (2531:9) ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องการสอนในระดับอุดมศึกษาว่า การให้บัณฑิตมีคุณภาพ เชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีปัญญารอบรู้ มีความคิดเป็นของตนเอง

อิสระ มีคุณธรรมจริยธรรม พร้อมทั้งจะออกไปเป็นผู้นำในสังคม และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ย่อมมีปัจจัยหลายประการ แต่ปัจจัยที่สำคัญอันดับแรกคือ อาจารย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่หลักสี่ประการให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนเป็นภารกิจของอาจารย์ ที่จะส่งผลถึงคุณภาพของบัณฑิตโดยตรง เนื่องจากการสอนเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน ดังนั้น บัณฑิตจะมีคุณภาพได้ต้องมาจากการสอนที่มีประสิทธิภาพ และการที่จะทราบว่า อาจารย์มีประสิทธิภาพในการสอนเพียงใดจำเป็นต้องมีการประเมินผล ศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยเรื่องการสอนของอาจารย์ จะช่วยให้สามารถนำผลมาปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้

ส.ศิวรักษ์ (2532 : 13-37) ได้กล่าวไว้ในเรื่อง บทบาทอาจารย์มหาวิทยาลัยจากปัจจุบันสู่ศวรรษหน้าว่า อาจารย์ในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ปราศจากจรรยาบรรณขั้นพื้นฐานไม่อุทิศตัวเป็นแบบอย่าง ไม่สามารถสร้างความเป็นเลิศทางปัญญา ทำให้ขาดศิษย์ที่เป็นเลิศ ทั้งความรู้ความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น อาจารย์จึงควรปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ลึกซึ้งทางวิชาการ เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน หมั่นศึกษาค้นคว้าในแขนงวิชาของตนอยู่เสมอ ควรสร้างมีชื่อเสียงเกียรติคุณในระดับนานาชาติ มีผลงานตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ มีตำราทางวิชาการออกเผยแพร่ และที่สำคัญอาจารย์จะต้องเอาใจใส่ศิษย์ด้วยเช่นเดียวกับ เมธี ครองแก้ว (2533 : 103) ได้แสดงทัศนะด้านการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไว้ว่า ถ้าจะพูดถึงความเป็นอิสระของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐแล้วจะพบว่า อาจารย์มีอิสระมาก โดยทั่วไปอาจารย์จะทำเค้าโครงการสอนเอง ซึ่งจะละเอียดหรือหยาบอย่างใดมักไม่มีใครมาตรวจสอบ หรือหากมีเหตุจำเป็นต้องสอนก็ดำเนินการโดยผลการจะชดเชยหรือไม่ ไม่มีใครมาตรวจสอบ (ความมีอิสระนี้เป็นสิ่งดีแต่ต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายกับการสอนหรือเนื้อหาที่ควรเป็น) ฉะนั้น อาจารย์จึงต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่สูงอุทิศตนให้กับภาระการสอนอย่างเต็มที่ มีการเตรียมเค้าโครงการวิชาการดำเนินการสอนการให้เวลานักศึกษาเข้าพบการตรวจผลการที่เป็นธรรม ตรงเวลา และเปิดโอกาสให้มีการประเมินผลเรียน การสอนจากอาจารย์และนักศึกษาหากยังต้องการให้อาจารย์รักษาไว้ซึ่งประสิทธิภาพและคุณภาพของการสอน สำหรับวิชัย ตีสระ (2535 : 96-97) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสอนว่าการนำหลักสูตรไปใช้

จะมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหนประการสำคัญที่สุด คือ ตัวอาจารย์และการสอนของอาจารย์
 ดังนั้น วิธีการคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นอาจารย์ควรหาวิธีคัดเลือกให้ได้บุคคลที่มีความสามารถ
 ทางการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างดี มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู นอกจากนี้ อานันท์ ปันยารชุน
 (2537) ได้กล่าวถึง คุณภาพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาว่าระบบการศึกษาของเมืองไทย
 ปัญหาอุปสรรคใหญ่ก็คือ ปัญหาคุณค่าทางสังคม ระบบวัฒนธรรมของสังคมไทย กล่าวคือ
 นักศึกษาไม่กล้าแสดงความคิดเห็นขัดแย้งอาจารย์ทั้ง ๆ ที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง สถาบันการศึกษา
 จะต้องเอาใจใส่ เรื่องการศึกษาของเมืองไทยให้มากกว่าในอดีต

คณะกรรมการแพทยศาสตร์ จัดการศึกษาตามหลักสูตร 6 ปีการศึกษาแต่ไม่เกิน 10
 ปีการศึกษา ตลอดหลักสูตรนักศึกษาจะต้องเรียนในภาคบรรยาย ภาคปฏิบัติ การปฏิบัติงาน
 ทางคลินิกหรือภาคสนาม และการศึกษาด้วยตนเอง โครงสร้างของหลักสูตรคิดเป็นหน่วยกิต
 ทั้งหมด 236 หน่วยกิต ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (คู่มือการศึกษาคณะกรรมการแพทยศาสตร์ :
 2535 : 9-13)

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 38 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์
 มนุษยศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์
2. หมวดวิชาเฉพาะ จำนวน 195 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาชีพพื้นฐาน 68
 หน่วยกิต กลุ่มวิชาชีพ จำนวน 127 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวน 3 หน่วยกิต

การลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ตามปกติลงทะเบียนภาคการศึกษา
 ละ 1 ครั้งเหมือนนักศึกษาคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นักศึกษาชั้นปีที่ 1
 เฉพาะภาคการศึกษาที่ 1 จะลงทะเบียนเรียนในหมวดการศึกษาทั่วไปเท่านั้น และจะต้องเรียน
 ร่วมกับนักศึกษาคณะต่าง ๆ 8 คณะ มีอาจารย์คณะวิทยาการจัดการและคณะวิทยาศาสตร์
 เป็นผู้สอน นักศึกษาเริ่มลงทะเบียนเรียนวิชาเฉพาะบ้างในภาคการศึกษาที่ 2 มีอาจารย์
 คณะแพทยศาสตร์เป็นผู้สอน นักศึกษาชั้นปีที่ 2-3 จะลงทะเบียนเรียนวิชาเฉพาะเพิ่มขึ้น
 เรื่อย ๆ กระทั่งถึงชั้นปีที่ 4 จะลงทะเบียนเรียนเป็นชั้นปีการศึกษาในหมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็น
 กลุ่มวิชาชีพเกือบทั้งหมด คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้สรุปปัญหา
 ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคณะฯ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2526-2536 ดังนี้

จำนวนนักศึกษาทั้งหมด	335 คน
นักศึกษาลาออก	33 คน
นักศึกษาลดละสิทธิ์	12 คน
นักศึกษาพ้นสภาพ	7 คน
นักศึกษาที่มีปัญหาสุขภาพจิต	6 คน

คณะทันตแพทยศาสตร์ จึงได้ดำเนินการแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษา โดยจัดโครงการเฝ้าระวังแก่นักศึกษาที่มีปัญหาการเรียน ในปีการศึกษา 2535 มีจำนวนนักศึกษาในโครงการเฝ้าระวัง 17 คน ปีการศึกษา 2536 มี 18 คน และปีการศึกษา 2537 มี 15 คน การจัดโครงการเฝ้าระวังนี้สอดคล้องกับสรุปผล การวิจัยภาวะการทำงานของบัณฑิตปี พ.ศ. 2535 ทั้ง 8 คณะของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในเรื่องข้อคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่ออาจารย์ ด้านการเตรียมการสอน การถ่ายทอดความรู้การรู้คุณค่าเวลา การรับฟังความคิดเห็น การให้คำแนะนำในการแก้ปัญหา การวัดผลที่เหมาะสม ความใกล้ชิดติดความเป็นกันเองและคุณธรรม จริยธรรม ผลการวิจัยสรุปว่าความเห็นของบัณฑิตทันตแพทย์ที่มีต่ออาจารย์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่านักศึกษาคณะอื่น ๆ ส่วนความคิดเห็นบัณฑิตทันตแพทย์เกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของการจัดการเรียนการสอน ก็สูงกว่าคณะอื่น ๆ จะเห็นได้ว่านักศึกษาทันตแพทย์กำลังประสบปัญหาการเรียน บางคนอาจถึงขั้นพ้นสภาพการเป็นนักศึกษานั้นหมายถึงรัฐบาลจะต้องสูญเสียงบประมาณรัฐบาลจำนวนไม่น้อย ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมอีกด้วย

รายงานผลการวิจัยของ อนันต์ ศรีโสภา (2525 : 84) เรื่ององค์ประกอบพฤติกรรมการสอนพบว่า มีองค์ประกอบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 8 วิทยาเขต เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. เทคนิคการสอน
2. การประเมินผล
3. การวางแผนการสอน
4. ทักษะต่อนักศึกษา
5. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา
6. บุคลิกลักษณะของผู้สอน
7. ตำราเรียน

นอกจากนี้ อากาศรณ์จินดาประเสริฐ และ จิรนนท์ โกลมกิตติกุล (2533 : 47) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในภาควิชาภาษาต่างประเทศ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านความรู้ความสามารถ
2. บุคลิกลักษณะของผู้สอน
3. ความสัมพันธ์กับนักศึกษา
4. การเตรียมการสอน
5. การประเมินผล
6. การจูงใจ และการเสริมแรงทางการเรียน เนื้อหา
7. การควบคุมวินัย

จากปัญหาดังกล่าว จึงสมควรที่จะ ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้ซึ่งมีเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สังกัดภาควิชาที่แตกต่างกันว่า มีระดับพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอาจารย์ ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนของนักศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีเพศต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่สังกัดภาควิชาต่างกัน
6. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
7. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัย ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่าเมื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์แล้ว จะได้ผลต่อไปนี้หรือไม่

1. อาจารย์หญิงและอาจารย์ชายมีระดับพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
2. อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีระดับพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
3. อาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีระดับพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
4. อาจารย์ที่สังกัดภาควิชาต่างกันมีระดับพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
5. เมื่อนำรายละเอียดของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ทั้ง 8 ด้าน คือ

บุคลิกลักษณะของผู้สอน การใช้ภาษา การเตรียมการสอน การเสนอเนื้อหาวิชา แรงจูงใจ และการเสริมแรง การประเมินผลการเรียน การควบคุมวินัยและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน มาวิเคราะห์หาองค์ประกอบใหม่ จะจัดกลุ่มองค์ประกอบใหม่ ได้อย่างน้อย 2 องค์ประกอบ

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

จากการวิเคราะห์พฤติกรรม การสอนของอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์

1. ด้านความรู้

- 1.1 ทำให้ทราบวาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับใด
- 1.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีเพศต่างกัน
- 1.3 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มี

วุฒิการศึกษาต่างกัน

- 1.4 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน

1.5 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่สังกัดภาควิชาต่างกัน

1.6 ทำให้ทราบองค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง

1.7 ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 คณะทันตแพทยศาสตร์สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ได้ตรงตามระดับความสามารถ

2.2 ภาควิชาสามารถนำพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ทั้งชายและหญิงมาใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะวิชาที่สอน

2.3 ภาควิชาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงส่งเสริมพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสอนของแต่ละภาควิชา

2.4 ภาควิชาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ส่งเสริมเพิ่มพูนศักยภาพของอาจารย์ให้ตรงกับสาขาความต้องการของภาควิชาต่าง ๆ

2.5 คณะทันตแพทยศาสตร์ นำไปใช้พัฒนาอาจารย์ที่ขาดประสบการณ์การสอนให้ได้รับเทคนิค วิธีการสอน ที่ดีขึ้น

2.6 คณะทันตแพทยศาสตร์ส่งเสริมให้อาจารย์มีองค์ประกอบพฤติกรรมการสอนที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7 คณะทันตแพทยศาสตร์จะได้นำผลจากการสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการวิจัยพฤติกรรมการสอนครั้งต่อ ๆ ไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 สามารถกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีเพศวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สังกัดภาควิชา ที่ต่างกัน และวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์เพียง 8 ด้าน คือ บุคลิกลักษณะของผู้สอน การใช้ภาษา การเตรียมการสอน

การเล่นเนื้อหาวิชา แรงจูงใจและการเสริมแรง การประเมินผลการเรียน การควบคุมวินัย และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

2. ประชากร

ประชากรเป็นอาจารย์ในสังกัดภาควิชาต่างๆ ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 50 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์ผู้สังกัดภาควิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 44 คน

4. ตัวแปรที่จะศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนจำแนกตาม

4.1.1.1 เพศ มี 2 ระดับ คือ เพศชายและเพศหญิง

4.1.1.2 วุฒิการศึกษามี 2 ระดับ คือ ปริญญาตรี

และสูงกว่าปริญญาตรี

4.1.1.3 ประสบการณ์ มี 6 ระดับ คือ

- 1 ปีและน้อยกว่า
- 2-5 ปี
- 6-10 ปี
- 11-15 ปี
- 16-20 ปี
- มากกว่า 20 ปี

4.1.1.4 ภาควิชาที่สังกัด มี 6 ระดับ คือ

- ภาควิชาชีววิทยาช่องปากและระบบการบดเคี้ยว
- ภาควิชาทันตกรรมประดิษฐ์
- ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน
- ภาควิชาศัลยศาสตร์
- ภาควิชาทันตกรรมอนุรักษ
- ภาควิชาโอบุสวิทยา

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ 8 ด้าน คือ

- 4.2.1 บุคลิกลักษณะของผู้สอน
- 4.2.2 การใช้ภาษา
- 4.2.3 การเตรียมการสอน
- 4.2.4 การเสนอเนื้อหาวิชา
- 4.2.5 แรงจูงใจและการเสริมแรง
- 4.2.6 การประเมินผลการเรียน
- 4.2.7 การควบคุมวินัย
- 4.2.8 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อาจารย์ หมายถึง อาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สังกัดภาควิชาต่างๆ 6 ภาควิชา ดังนี้ ภาควิชาชีววิทยาช่องปากและระบบการบดเคี้ยวภาควิชาทันตกรรมประดิษฐ์ ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน ภาควิชาศัลยศาสตร์ ภาควิชาทันตกรรมอนุรักษ์ ภาควิชาโอบุสวิทยา

2. พฤติกรรมการสอน หมายถึง การแสดงออก วิธีการที่ใช้หรือการปฏิบัติในขณะที่ทำการสอนในห้องเรียน นักศึกษาสามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยินได้ นับได้ ซึ่งพิจารณาได้จากผลการตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ จัดเป็น 8 ด้าน ดังนี้

2.1 บุคลิกลักษณะของผู้สอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนที่แสดงออกมาในขณะที่สอน ซึ่งแต่ละพฤติกรรมเป็นลักษณะของผู้สอนที่ดี เช่น สนใจผู้เรียนโดยทั่วถึงกัน มีอารมณ์มั่นคง มีความยุติธรรม แต่งกายสุภาพ

2.2 การใช้ภาษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาพูด การใช้ถ้อยคำภาษา ประกอบถ้อยคำภาษา เพื่อประโยชน์การสื่อสาร ตลอดจน สำเนียงในการพูดถูกต้อง น่าเสียงชัดเจน

2.3 การเตรียมการสอน หมายถึง การที่ผู้สอนสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอน พร้อมทั้งวางแผนเสนอเนื้อหาในบทเรียน และจัดกิจกรรมหรืออุปกรณ์การสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกัน

2.4 การเสนอเนื้อหาวิชา หมายถึง ความสามารถของผู้สอนในการเสนอเนื้อหาสาระสำคัญได้อย่างเหมาะสมตามลำดับชั้น ตลอดจนมีความถูกต้องแม่นยำ และให้ประโยชน์เพื่อการนำไปใช้

2.5 การใช้แรงจูงใจและการเสริมแรง หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนที่ใช้ดึงดูดความสนใจ หรือโน้มน้าวจิตใจของผู้เรียนให้จดจ่ออยู่ในบทเรียนและเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมกำลังใจ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้เรียน

2.6 การประเมินผลการเรียน หมายถึง วิธีที่ผู้สอน ใช้การพิจารณาความก้าวหน้าความสามารถของตัวผู้เรียนและตัวผู้สอนเองเพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือ และปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนและปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเช่น การใช้การสังเกต การซักถามการทดสอบย่อย ฯลฯ

2.7 การควบคุมวินัย หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์ที่จะชักจูงหรือควบคุม ผู้เรียนให้มีพฤติกรรมเป็นไปในแนวทางที่มุ่งหวัง เช่น การใช้อำนาจสั่งการของอาจารย์ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออก การตักเตือนผู้เรียนให้สำนึกในหน้าที่ ฯลฯ

2.8 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีสัมพันธภาพอันดีของผู้สอนต่อผู้เรียน เพื่อทำให้สถานการณ์การเรียนและการสอนในห้องเรียนดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติมากขึ้น เช่น การให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน การให้กำลังใจแก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฯลฯ

3. องค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ หมายถึง ผลลัพธ์อันเกิดจากการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ ได้แก่ บุคลิกลักษณะของผู้สอน การใช้ภาษา การเตรียมการสอน การเสนอเนื้อหาวิชา แรงจูงใจและการเสริมแรง การประเมินผลการเรียน การควบคุมวินัย และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน